

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 100:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer—de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis—Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggelerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smulde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streekerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Over het onkerkelijkheidsprobleem, IV. — Uit de Schrift: Den geesten in de gevangenis gepredikt (1 Petr. 3:19). — Kerkelijk leven: Verbondswraak? „Zwei Männer”. Opleiding predikant Argentinië. Gods alderwerk. Studenten te Utrecht. Opnieuw nationaal-socialisme. De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus, IV. — Even parkeer: Ultra! — Het boek van de week: Het probleem der Schriftcritiek. — Valwetenschap en praktijk: Herman Boerhaave. — Uit de historie: Prof. Dr H. H. Kuyper over het karakter en de bevoegdheid der meerdere vergaderingen, III. — Perschoon. — Correspondentie. — Kerknieuws. — Inhoud 18e jaargang.

HOOFDARTIKEL

Over het onkerkelijkheidsprobleem.

IV.

De bestrijding der onkerkelijkheid.

De bestrijding der onkerkelijkheid is de taak van de Kerk als instituut, van de ambtsdragers en van den enkelen geloovige. Ze zal gedeeltelijk met de bestrijding van de ontkerstening in het algemeen kunnen samenwerken. Dit gemeenschappelijk front is dat der „Evangelisatie”, der „herkerstening”. Over het doel en de methode dezer Evangelisatie is onder ons veel geschreven; het ligt echter in onze bedoeling het onderwerp te beperken tot de bestrijding der onkerkelijkheid alleen. Wel is het goed, vooraf de vraag te stellen, — gegeven het feit, dat beide begrippen elkaar niet volkomen dekken — of de bestrijding der ontkerstening aan die der onkerkelijkheid vooraf dient te gaan of dat het misschien omgekeerd moet.

De Evangelisatie toch komt tot de menschen met de boodschap van den Christus der Schriften, gekruisigd, opgestaan en verheerlijkt, in de gestalte van het Evangelie met zijn eisch: „Geloof in den Heere Jezus Christus” en zijn belofte „en gij zult zalig worden” en stelt dan gewoonlijk den weg naar de Kerk van Christus pas daarna aan de orde. Zeker, elke kerkelijke Evangelisatie, wijst, nadat ze het brood aan de hongerigen heeft uitgedeeld, naar de groote voorraadschuur der kerk, als naar het adres, waar dat van Godswege verstrekte brood wordt uitgedeeld, maar de „Evangelisatie” in haar huidige vorm is toch ten eenenmale ongenoegzaam, om de onkerkelijkheid doeltreffend te bekampen. Want waarom zou de gestrekte arm en de wijzende vinger niet onmiddellijk den verdoolde den kerkweg kunnen wijzen? Er is toch buiten de kerk geen zaligheid? Naar onze meening behoeft de bestrijder der onkerkelijkheid niet steeds den weg der evangelisatie eerst af te loopen, voor hij aan de kwestie van de kerk toe is. Alleen al het „simpele” feit, dat er in onze vergankelijke wereld kerken staan en torenspitsen naar boven wijzen, alléén al de omstandigheid, dat in stad en dorp de kerkgebouwen „in het midden” staan, zijn in staat den verdoolde te confronteren met de symboliek van de onzielijke wereld, in welker middelpunt Jezus Christus staat, het Hóófd der kerk. Over elk kerkgebouw van hout en steen vallen de schaduwen van de torens en tinnen van het onbeweeglijk Koninkrijk: De weg naar Jezus Christus is de weg naar de kerk; dat wás hij gisteren, dat zal hij morgen nog zijn. Nergens in die mate, als hier, bij de bestrijding der onkerkelijkheid, staat „de Kerk in het midden”.

Wat we voor alles noodig hebben, is een kerkelijke statistiek. Met als tegenhangster een onkerkelijke. De bevolkings-administratie op stad- en gemeentehuizen dient zóó te worden ingericht, dat het bevolkingsbureau der gemeente de kerkelijke geografie tot haar recht doet komen. Elk kerkgenootschap moet — zal het goed zijn — haar lid-

matenboek onmiddellijk kunnen vergelijken met de gegevens der bevolkingsboekhouding. Kerkelijke en gemeentelijke administratie zouden bij innige samenwerking gegevens kunnen verschaffen, die zoowel voor de wetenschappelijke beoefening der kerkelijke geografie als voor de praktijk der zielszorg in de „ontkerstende gemeente” van het hoogste belang zouden blijken. Een klein voorbeeld moge dit verduidelijken: in een gemeente van 4000 zielen is een Geref. Kerk van 364 leden volgens de kerkelijke administratie. De burgerlijke gemeente registreert echter blijken een opgave in Januari 1938: 528 Gereformeerden. Nu behoort zoo'n kerkeraad onmiddellijk zijn ledenlijst met de als Gereformeerde ingeschrevenen op het gemeentehuis te vergelijken, om te weten, of er inderdaad Gereformeerden wonen, die niet met de plaatselijke kerk meeleven, en zoo ja, wie. In die gemeente wonen 218 onkerkelijken. Van deze wordt echter in het geheel geen lijst bijgehouden en bij eventuele informatie ten bevolkingsbureau kunnen geen inlichtingen worden verstrekt over de bewoners van dit „Niemandland”. De adressen van de „onkerkelijke gemeente”, van hen, die van alle kerkelijke bearbeiding zijn verstoken, zijn niet in het bezit der kerkgenootschappen. Dat de gemeente der onkerkelijken geen lidmatenboek bezit, is de groote handicap voor een systematische bearbeiding. Deze bevolkingsgroep wordt met rust gelaten en vervalt daardoor al verder in een a-religieuze levenshouding. Alléén zulk een „lidmatenboek” zou de Christelijke kerken in staat stellen een enquête in te stellen naar al wat buiten eenigen kerkmuur leeft en naar de structuur der onkerkelijke wereld.

Bij de geboorte van elk kind, dat „buiten” de kerk ter wereld komt, zou den ouders moeten worden gewezen op de wijding van dit jonge leven door den Heiligen Doop, de door God Zelf geopende deur van de kerk. Bij elk sterfgeval „buiten” de kerk moest toegang tot het sterfhuis worden gevraagd, om den verwanten te wijzen op het levend lidmaatschap der Christelijke Kerk, dat met den dood niet ophoudt, maar eeuwig blijft. Men mag dit weer „evangelisatie” noemen, het zij zoo, maar ze is in elk geval niet de gebruikelijke.

„Geen „reclame” voor de kerk. De Moeder der geloovigen laat niet voor zich trompetten, maar bewijst haar liefde, ieder, die tot haar komt. De kerk is er in deze wereld, omdat God haar gewild heeft, omdat onze Heere Jezus Christus, haar door „de offerande des kruises” heeft gesticht en alom en altijd met Zijn Geest in haar tegenwoordig is. Dit perspectief te openen voor „alle zwerfers zonder vaste woning” is voor de bestrijding der onkerkelijkheid levens-eisch, al zal het zeer, zéér moeilijk vallen, een generatie, die zich blind staart op het kerkvolk en zijn gebreken, terug te leiden naar den Heer der kerk, die Zijn volk „van hunne zonden zalig maakt”.

Concludeerend en resumeerend laat zich het volgende verklaren:

Er bestaat verband tusschen het kerkelijk vraagstuk en het onkerkelijkheidsprobleem. Van den aard en het wezen van dat verband valt thans nog weinig te zeggen. De omvang der onkerkelijkheid is blijken de officiële statistiek in Nederland buitensporig groot, grooter dan in de ons omringende landen. Het grootst is ze in de groote steden, vooral in Amsterdam, Haarlem, Groningen, Leeuwarden, Zaandam e.a., maar ook het platteland, zoowel van Noord-Nederland, als van Noord-Holland benoorden het IJ, heeft een hoog percentage onkerkelijken. Bezuiden den Moerdijk is van een onkerkelijkheidsprobleem praktisch nog geen sprake.

De ontstaansstijd ligt in het begin der twintigste eeuw; als voornaamste oorzaak kan de social-democratie worden aangemerkt, die in haar krachtige organisatie voor kerk en kerkelijk leven geen

plaats heeft ingeruimd: andere oorzaken zijn wel aan te wijzen, maar komen pas op de tweede plaats.

De bestrijding der onkerkelijkheid is deels een onderdeel van de evangelisatie, deels een meer rechtstreeksche beïnvloeding van den onkerkelijken mensch door de kerk, als „kerk-an-sich” op welker bezinning de kerk zich moet toeleggen. Zij dient zich meer dan voorheen rekenschap te geven, van haar plaats in deze wereld, van haar wezen en bestaansrecht, d.w.z. ze behoeft niets te „doen”, ze heeft alleen maar te „spreken”. De boodschap van haar Hoofd. Daarmee staat of valt ze in de branding der onkerkelijkheid. En die tot haar behooren, zullen in leven en sterven „leesbare brieven” van haar Hoofd, Jezus Christus, dienen te zijn. De groote kracht in de bestrijding der onkerkelijkheid is de belofte, dat Gods gemeente, dat de Christelijke Kerk, niet zal worden overweldigd door „de poorten der hel”. De strijd tegen de onkerkelijkheid draagt de belofte van de overwinning in zich, want het geloof overwint de wereld.

Gr.

J. W. AGTERKAMP.

Literatuur:

Uitkomsten der Algem. Volkstelling, Deel III (Kerkelijke Gezindte).
(Uitgave Centr. Bureau voor de Statistiek, 's-Gravenhage, 1933).
Prof. Dr W. J. Aalders: De nood des tijds.
Idem: De roep der kerk.
R. C. Encyclopedie, art. „Nederland-kerkelijk”.

UIT DE SCHRIFT

Den geesten in de gevangenis gepredikt.

In Denwelke hij ook, henengegaan zijnde, den geesten, die in de gevangenis (zijn), gepredikt heeft.
1 Petr. 3:19.

Dat men van oude tijden af dit woord heeft misverstaan, en gebezigd als bewijsplaats voor de stelling, dat de mogelijkheid, om wederom tot genade te komen, ook na den dood nog wordt verleend, is vooral te danken aan twee factoren: men schonk te weinig aandacht aan het verband; bovendien was de specifieke betekenis van den term „prediken” in het vergeetboek geraakt. Als wij b.v. lezen, dat Jezus het evangelie des Koninkrijks predikte, en nadenken over de vraag, wat nu eigenlijk het nieuwe is bij Jezus, in onderscheiding van de profeten, dan zoeken we het verschil in den inhoud van Zijn boodschap: de profeten spraken van wat anders, maar Hij predikte het Koninkrijk.

Toch is dat onjuist. Niet dit is het nieuwe bij Jezus, dat Hij het evangelie van het Koninkrijk predikte, maar dit: dat Hij dat evangelie predikte. Het verschil ligt niet in den inhoud, maar in het karakter van hun boodschap. Er komt niet een nieuwe leer, maar er is een nieuw feit. Prediken is het uitroepen van een gebeurtenis; het is de acte der proclamatie. De profeten hebben geprofeteerd van het Koninkrijk; ze hebben gezegd: straks zal het komen; en zij hebben den eigenlijken inhoud ervan reeds bekend gemaakt. Maar het prediken moesten ze overlaten aan Jezus; want Hij zegt: het is nu gekomen; de inhoud der Schrift was u reeds bekend; maar heden is deze Schrift in uw ooren vervuld. Bij prediking gaat het dus altijd om het woord der vervulling.¹⁾

Dus verhindert ons reeds de pregnante zin van dezen term te denken aan een brengen van het evangelie aan de dooden. De profeten hebben dat

1) Friedrich bij Kittel, Th. Wb. III, sv Kérussos; vrl. 700, 32ff; 702, 36ff; 709, 30ff; de verklaring van dezen tekst (706, 9ff) bevredigt niet.